

БОРИВІТЕР СТЕПОВИЙ

Falco naumanni Fleisch, 1818

Таксономічна належність

Клас — Птахи (Aves), ряд — Соколоподібні (Falconiformes), родина — Соколові (Falconidae). Один з видів політипного роду; один з 8-ми видів у фауні України.

Природоохоронний статус виду

Зникаючий.

Ареал виду та його поширення в Україні

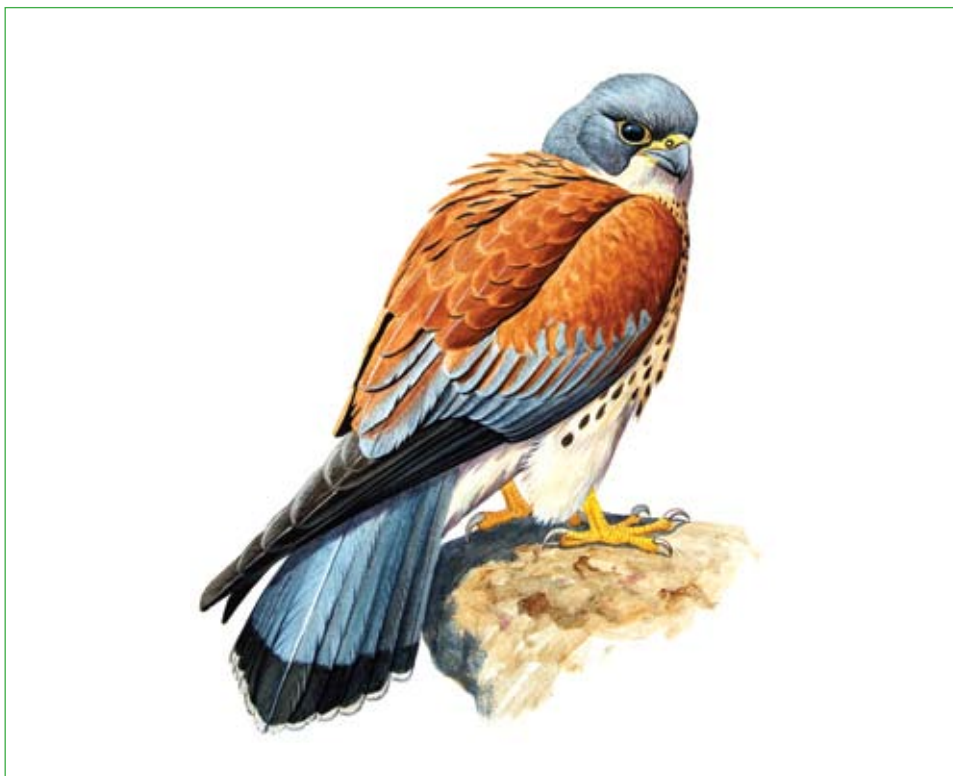
Пд. Європа, Пн. Африка, Зх., Центральна Азія. В Україні — в степовій смузі (останні роки тільки в Криму).

Чисельність і причини її зміни

Протягом ХХ ст. чисельність знижувалась, але в 1960-і рр. на Закарпатті та в Криму вид був досить звичайним і гніздився колоніями до 400 пар (Крим). В 1990-х рр. поодинокі пари були відомі в Донецькій обл. і Криму. В останні роки гніздування поодиноких пар ймовірно в Криму, але не виключено, що вид вже зник з гніздової фауни України. Дані різних авторів про гніздування виду на початку ХХІ ст. в Донецькій, Дніпропетровській, Закарпатській обл. та в Криму при перевірці не підтвердились. Сучасна чисельність виду в Європі оцінена в 25–42 тис. пар. Спостерігається загальне зниження чисельності на пд. Європи, що пов'язано з багаторічними флуктуаціями чисельності виду в межах ареалу. Причини падіння чисельності — тісні зв'язки з динамікою чисельності саранових, розорювання цілини, застосування пестицидів, відстріл.

Особливості біології та наукове значення

Гніздовий, перелітний птах. З'являється в кінці березня — квітні. Трапляється на вапнякових, глинистих урвищах, уступах скель, спорудах людини серед степу. Відкладає яйця наприкінці квітня — на початку травня. Гнізда влаштовує у норах, розщелинах скель, на карнизах будинків

і урвищ. В минулому відомі колоніальні гніздування (Крим, Закарпаття). У кладці 4–5 яєць. Насиджує самка, 28 діб. Пташенята вилітають з гнізда у липні. Відліт з кінця серпня — у вересні. Живиться переважно комахами (сарана), дрібними мишоподібними гризунами і птахами.

Морфологічні ознаки

Маса тіла — 150–210 г, довжина тіла — 290–320 мм, розмах крил — 580–720 мм. У дорослого самця спина і більша частина верху крил руді, голова, смуги на крилах, надхвістя і хвіст зверху сірі, на верхівці хвоста чорна смуга; низ рудуватий з чорними плямами і рисками; махові пера чорно-бурі; дзьоб блакитно-сірий, восковиця і ноги жовті, очі темно-коричневі. Доросла самка і молодий птах зверху іржасті з

темно-бурими плямами; знизу вохристі з бурими плямами. Від боривітра звичайного самка і молодий птах відрізняються кольором кігтів: у боривітра степового кігті білі.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

На гніздуванні охоронявся в Олуцькому заповіднику. Занесено до ЧКУ (1994), Червоного переліку МСОП та Європейського червоного переліку. Включено до СІТЕС (Додаток II), Бернської (Додаток II) та Боннської (Додаток II) конвенцій.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Ветров, 1993; Міщенко, 1994; Пилюга, 1995; Кінда, Костін, Бескаравайний, 1999; Кінда, 2000; Birds in Europe..., 2004; Ветров, Милобог, Стригунов, 2006.

Автори: В.І. Стригунов, Ю.В. Милобог, В.В. Ветров
Малюнок: І.І. Землянських

▲ — знахідки у міграційний період